

своѣ-тѣ мыслителнѣ дѣятельность; что-то докарва на душѣ-тѣ дѣйствіе слабо и кратковрѣменно, то ражда въ неѣ мысли тѣмны и скоропрѣходны, а что-то дѣйствіева силно и постоянно, то приврѣзва за себе нашѣ-тѣ душѣ и производи въ неѣ, така нарѣчены, *гоподсвѣужыцы мысли* (*ideae dixae*).

§. 9.

Сѣ прѣдмѣты, что сѣ извѣстнѣ насѣ, душа-тѣа сѣ сообщава по така нарѣчены *внѣшни чювства*.

Таковыя чюства мы имаме пять: *Зрѣніе слухъ, вкусъ, обоняніе, и осязаніе*.

Изясненіе: Внѣшне или вѣнкашино чюство е способность въ душѣ-тѣ да сѣ извѣщава за вѣнкашины прѣдмѣты, по тѣлесны орудія, на кои-то тѣа прѣдмѣти показватъ свое дѣйствіе. Дѣятельность-та на тѣмъ-способи е да прѣима душа-та дѣйствія отъ прѣдмѣты, и наричя сѣ *наблюденія* или *наглядѣ*; оныя чюсти отъ тѣло-то, чрѣзъ кои-то тѣа дѣятельность сѣа производи, наричатъ сѣ *орудія* за чюства-та.

Всяко чюство сѣ има свое особено орудіе и своѣи отбранѣ крѣгъ прѣдмѣты, кои-то наблюдава.

Така: 1) За орудіе на зрѣніе-то служи *око-шо*, а то е катѣ валчеста яблѣка и сѣстои отъ извѣстны повлѣкла, исплѣнены сѣ прозрачны влаги; въ тѣмъ-влаги лучи свѣтлина, что падатъ на око-то, прѣломляватъ сѣ и сѣ събиратъ на вѣтрѣшино-то облѣкло, кое-то е нарѣчено мрѣжя (*retina*) и на него изобраажаватъ оны прѣдмѣтѣ, что глѣдаме. Отъ прѣдмѣты-тѣмъ, кои-то сѣа наблюдаватъ сѣ зрѣніе, едни сѣа съгладватъ и познаватъ само сѣ зрѣніе-то, а другы сѣа наблюдаватъ сѣ това чюство заедно сѣ другы чюства. Отъ прѣвы-ты сѣ: *шарѣ-шѣ* и *лѣскавина-ша*, а отъ вторы-тѣмъ *пришяжаніе, очрѣшаніе, движеніе, разстояніе, а цосокса*.